

Специфіка інвестиційного клімату України

У статті досліджується вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки країни, визначаються чинники, які на неї впливають, розглядаються проблеми формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні та пропонуються шляхи його покращення.

інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційний клімат

Постановка проблеми та її актуальність. На сьогодні інвестиції виступають дієвим важелем здійснення структурної перебудови економіки, розв'язання соціальних і економічних проблем. В Україні для належного економічного розвитку держави обсяг внутрішніх фінансових ресурсів є недостатнім, тому необхідно залучати іноземні інвестиції. Проблемою є те, що попит і пропозиція на інвестиції на світовому ринку не збігаються, тому країни вступають між собою в конкурентну боротьбу за залучення іноземних інвестицій. Відповідно, ключовими завданнями державного управління мають стати заходи, спрямовані на підтримку іноземних інвесторів: державні гарантії іноземним інвесторам на довгострокові проекти, надання державних пільг на розвиток окремих галузей економіки країни, покращення інвестиційного клімату, активізація інвестиційної активності, накопичення інвестиційних ресурсів та їх концентрація на пріоритетних напрямках розвитку економіки.

Інвестиційний клімат безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни. Позитивний інвестиційний клімат сприяє розв'язанню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології тощо. За оцінками внутрішніх й іноземних суб'єктів господарювання інвестиційний клімат в Україні залишається несприятливим для залучення капіталу в економіку країни [1].

Таким чином, на сьогодні, покращення інвестиційного клімату – важливе завдання для України, а дослідження шляхів покращення інвестиційної привабливості держави – надзвичайно актуальне питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інвестиційного клімату України та шляхів його покращення присвячені праці багатьох вчених, зокрема Т.Самойлової, Є. Свиди, Т. Долінської, Т. Юр'євої, Н.Шевченко та інших.

Мета нашого дослідження полягає в аналізі сучасного інвестиційного клімату України з метою визначення ключових проблем для подальшого пошуку шляхів їх розв'язання, розробки рекомендацій щодо покращення умов інвестування економіки України.

Виклад основного матеріалу. Інвестиції, у тому числі іноземні, є не лише механізмом розвитку, але й способом регулювання економіки шляхом переливання капіталу. На сучасному етапі іноземні інвестиції виступають одним з основних джерел підтримання сталого економічного розвитку України. Таким чином, забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежать соціально-економічна динаміка, ефективність залучення в світовий поділ праці, можливості модернізації на цій основі національної економіки.

Проблемі покращення інвестиційного клімату на державному рівні увага приділяється ще з 1991 року. На сьогодні в Україні вже створено правове поле для здійснення інвестиційної діяльності. Зокрема, ця сфера діяльності регулюється низкою Законів України («Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування» тощо). Згідно цих нормативно-правових актів, в Україні передбачено рівні права і гарантії захисту інвестицій для всіх суб'єктів інвестиційної діяльності.

Між тим, попри суттєві зусилля у формуванні відповідних організаційно-економічних та правових засад зміцнення інвестиційного клімату, міжнародними експертами відзначається зниження інвестиційної привабливості України. Так, за версією Economist Intelligence Unit (EIU), Україна за показниками якості бізнес-середовища посідає 75 місце серед 82 країн [1].

Сучасні політичні процеси в Україні, переважно негативно впливають на інвестиційний клімат й, зокрема, міжнародну інвестиційну привабливість України, підвищують ризики для інвесторів, зумовлюючи тим самим втрати в конкурентній боротьбі за світові інвестиційні ресурси. Протягом останніх років Україна залучила прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в декілька разів менше, ніж інші країни Центральної та Східної Європи, а частка країни в світових потоках ПІІ залишається надзвичайно низькою у 2008 році – 0,8 % і близько 0,4 % у 2009 році [1].

Важливий вплив на інвестиційний клімат мають такі фактори як: доступність кредитів для інвесторів, соціально-політична стабільність країни, рівень корупції у державі, рівень податкових і процентних ставок по інвестиційних кредитах, величина експортних й імпорتنих мит, які визначають можливість вивозу прибутку (або продукції) і імпорту устаткування, технологій, коштів (конвертованих у національну валюту). На нашу думку, факторами, що найсуттєвіше впливають на формування інвестиційної привабливості країни є доступність кредитів для інвесторів та соціально-політична стабільність. Відсутність її в нашій державі – одна з основних причин гальмування інвестиційної діяльності.

Також величезну роль у створенні стійкого інвестиційного клімату у демократичних країнах відіграють суспільна думка й засоби масової інформації [3].

На наш погляд, для покращення інвестиційної привабливості країни насамперед необхідно досягти стабілізації економічного середовища і, перш за все, – через удосконалення комплексу законодавчих актів, які регулюють підприємницьку діяльність, у тому числі із залученням іноземного капіталу. Необхідно впровадити цілу низку заходів у сфері макроекономічної стабілізації, конкуренції та правового регулювання інвестиційної діяльності, які сприяли б покращенню інвестиційного клімату в Україні (рис. 1).

Таким чином, основними напрямками поліпшення інвестиційного клімату країни повинні бути:

- формування сприятливого інвестиційного іміджу через організацію та участь в міжнародних виставках, ярмарках, інвестиційних проектах, публікації в міжнародних друкованих виданнях відповідного профілю;
- сприяння розвитку інвестиційної інфраструктури (інвестиційних фондів, аудиторських та страхових компаній);
- покращення інформаційного забезпечення іноземних інвесторів про потенційні можливості інвестування;
- розробка та подання пропозицій у вищі органи державної влади України щодо вдосконалення державного регулювання сфери іноземного інвестування;
- підтримка малого підприємництва, оскільки малий та середній бізнес дозволяють використовувати інвестиційний потенціал територій, створювати конкурентне ринкове середовище, швидко реагувати на споживчі потреби і кон'юнктуру ринку, розширюють мережу видів діяльності, орієнтуються на регіональну і місцеву специфіку;

– сприяння розвитку фондового ринку з метою активізації участі іноземних інвесторів у процесах приватизації, зокрема шляхом здійснення портфельних інвестицій [1].

Рисунок 1 – Напрями покращення інвестиційного клімату в Україні [4]

Висновки. Отже, з метою створення додаткових дієвих стимулів для розширення інвестиційної діяльності, вирішення питань макроекономічної стабілізації, поліпшення інвестиційного клімату, в тому числі умов діяльності іноземних інвесторів в Україні, слід забезпечити стабільність економічного розвитку держави, розробити нові й удосконалити існуючі нормативно-правові акти.

Список літератури

1. Долінська Т., Юр'єва Т. Інвестиційний клімат України та шляхи його формування // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць. – 2010. – Вип.25. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2010_25/dolinska.pdf.
2. Самойлова Т. Інвестиції капіталу та інвестиційний клімат в Україні // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 1. – С. 95–100.
3. Шевченко Н.І. Фактори, що визначають інвестиційну привабливість держави // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2010. – №8. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=63>.
4. Свіда Є.В. Організаційно-економічний механізм залучення іноземних інвестицій в економіку країни // Науковий вісник Ужгородського державного університету. Збірник наукових праць. – 2010. – Вип.30. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2010_30/statti/1_10.htm.

Одержано 10.09.10